

Verenigingsnieuws

Donderdag 19 januari om 19:30 uur vindt er in ons verenigingslokaal een lezing plaats door ons lid Karl Habets: Holset en zijn "schatten".

Zondag 12 februari om 16:00 uur vindt er in ons verenigingslokaal de afsluiting van het jubileumjaar "975 jaar Vaals" plaats.

Nummer 88

december 2016

Verjangenheit

Zaterdagavond 10-12-2016 organiseerde Heemkundekring Sankt-Tolbert een geweldige "heemetovvend" in haar verenigingsgebouw onder het motto "Verjangenheit". Medewerking verleenden Los Catastrosfos, Piet Meesters, Bert Graaf, Anita Volders, Elly Leenders, Elly van de Hove (88), Hans Jussen, Jo Kern, Christel Kern, Jan Francotte en Math Groneschild (oud Vaalsenaar uit Beek). Alles in ons eigen unieke Völserplat met af en toe een vleugje Oecher plat. Veel humoristische, soms zeer humoristisch, sfeervolle en tot nadenken stemmende voordrachten passeerden de revue. Het is verbazingwekkend hoe ons dialect zich leent voor prachtige gedichten, liedjes en verhalen. Een onvergetelijke bijna 4 uur durende avond die

foto: Uschi Meesters-Helling

zeer zeker voor herhaling vatbaar is. Helaas was de belangstelling ondanks bekendmaking in het Vaalser Weekblad en onze eigen Nieuwsbrief teleurstellend, zeker voor de organisatie die bergen werk had verzet om er een geslaagde avond van te maken en een geslaagde avond was het. Ondanks dat wij onze eerdere geplande datum van 11 december spontaan hadden verschoven om het

programma niet samen te laten vallen met een ander evenement in Vaals en zodoende iedereen in de gelegenheid te stellen beide evenementen te kunnen bezoeken was de belangstelling voor het programma van onze Heemkundekring niet bijster hoog....maar een ding is zeker: de thuisblijvers hebben veel gemist. Een gemiste kans.
Arthur Cransveld

Kerstgedicht Will Hermanns

Een oud kerstgedichtje van Will Hermanns in het 'Öcher Platt':

"Nu schwigg mich ävvel van der Beätes stell!
Du weäß, datt dat ene Dommjroef es, ene fulle!
Wenn heä net an et Chresskenk jlöive wel,
Da laach em uus än loß em wijjer mulle!"

Sue saat mi Modder, wie ich bei hör koem
Än hör verzahlt, der Beätes jöng verzälle,
Dat van et Chresskenk wūr mär Löjekroem;
Dat küem net, för de Chressböim opzestelle.

Et bräht ouch jenge Prentemann erav;
Die hai de Modder selvs sich jelde mösse.
Dat janZ Verzällche wūr mär leje Klaaf
För Kenger, die et noch net beißer wösse!

Mich stonge bau de Troenen en et Og.
Ich leif noh heäm, für Trues än Roet ze söcke.
Du stong mi Modder jrad än backet Koch
Än Puffele met Krente, jrueße, decke.

Än hör verzahlt ich nun dat janze Leäd.
Du laachet sei än saat: "Deä Mullefluppet!
Wat deä verzällt, es jenge Pennek weät.
Deä welt mär kicke, ov heä dich betuppet!"

Dröm jeäht de Mull höm wie ne Schottelplack.
Paaß mär ens op: et Chresskenk sall döm krije!
Döm stecht Hans Muff en singe deipe Sack,
Än anger Kenger krije Nöss än Fijje!"

Du kreäg ich noch ene Puffel op de Fuuß,
E Kengerleäd durt ömmer mär Menüttch're!
Ich stalt et Chresskenk minge Schlupp eruus,
Än angere Morjens loeg heä voll Leckfittch're.

Der Beätes ävvel jong bedrövtv eröm
Än koem ens stell a minge Telder schnöive.
Et Chresskenk – häh! – dat hau nüüß braht för höm.
Dat deät em jot! Da sou heä niekstens jlöive!

In dit nummer:

Verjangenheit	1
Kerstgedicht Will Hermanns	1
Kersttradities	2
Kerstgroet	4
Activiteitenagenda	4

Kersttradities

Als kind kreeg ik vroeger de kerstcadeaus van het 'Kriskènsje'. Daar de geschenken stiekem in de nacht werden gebracht, heb ik het Kerstkindje nooit gezien. Ik sliep, of beter gezegd, ik lag van opwinding in mijn bed te woelen.

Op de eerste kerstdag was het dan zo ver. Ik mocht de woonkamer betreden, waar de kerstboom en de kerststal stonden en waar mijn geschenken lagen.

Tegenwoordig is het Kerstkindje op veel plaatsen vervangen door de Kerstman. In de vorige uitgave van onze nieuwsbrief, in het artikel over Sint-Nicolaas, is verteld dat de Sint na de reformatie in protestantse gebieden werd vervangen door het Kerstkind. In Nederland bleef de Goedheiligman wel bestaan. Martin Luther vond dat 'den heiligen Christ' met Kerstmis de geschenken moest uitdelen. Dit werd het 'Christkind', dat echter niet gelijk is aan het

Jezuskindje die in de kribbe lag, maar een kind dat er als een engel uitziet (zie afbeelding). Met de tijd werd de verbinding tussen het Kerstkind en Jezus Christus steeds vager. In Noord-Duitsland werd in de 19e eeuw het Kerstkind geleidelijk verdrongen door de Kerstman. Een compromisfiguur uit katholieke, protestantse en voorchristelijke denkbeelden. Een samensmelting van kinderlijke Godvader voorstellingen, de kindvriendelijke heilige Nicolaas en diens straffende knecht Ruprecht (Duitsland) met zak en roe. De Kerstman heeft in meerdere Europese landen het Kerstkind geheel of gedeeltelijk verdrongen. In Frankrijk heeft men Père Noël en in Angelsaksische landen Father Christmas. In Nederland en België maakt de Kerstman nog maar sinds kort deel uit van de kersttradities. Door Nederlandse immigranten werd Sinterklaas

ingevoerd in de Noord-Amerika. Sinterklaas werd Saint Nicholas of Santa Claus. In de Verenigde Staten werd in 1823 anoniem het gedicht *A Visit from St. Nicolas* gepubliceerd, ook bekend onder de titel *'Twas the Night Before Christmas*, dat wordt toegeschreven aan Clement Clark Moore. In dit gedicht komen acht rendieren voor, die een slee trekken en door de lucht kunnen vliegen. Santa Claus gaat de huizen binnen door de schoorsteen en hij draagt een grote zak met geschenken. De rendieren dragen de namen *Dasher* en *Dancer*, *Prancer* en *Vixen*, *Comet* en *Cupid*, en *Donder* en *Blitzen*. In 1939 bedacht Robert L. May er nog een negende rendier bij, genaamd *Rudolph*. Het uiterlijk van Santa Claus (zie afbeelding pag.3) werd in de 19e eeuw bepaald door de tekenaar Thomas Nast, die hem op de Noordpool laat wonen, waar elfen voor hem werken. Coca-Cola maakte vanaf 1930 handig gebruik van Santa Claus in reclames. Ook in Europa heeft de Amerikaanse Kerstman aan populariteit gewonnen. Zo keert de oorspronkelijk Nederlandse Sinterklaas terug als Santa Claus. Op 7 december jl. hield hij zijn intocht in Maastricht, met slee en vier rendieren. Nee hoor, hij vloog niet door de lucht, maar reed door de straten (onder de slee zaten wielotjes) en er liep maar één elfje naast hem. Maar hij riep wel Ho Ho Ho!

De christenen vierden heel vroeger het kerstfeest op 6 januari (tegenwoordig Driekoningen). In het jaar 354 werd door paus Liberius het geboortefeest van Christus vastgesteld op 25 december. Hij liet daartoe in Rome een kerk bouwen, de Basilica Liberiana, die door paus Sixtus III in 432 werd herbouwd tot de Basilica Santa Maria Maggiore, na de Sint-Pietersbasiliek de belangrijkste kerk van Rome.

Tot onze kerstradities behoort naast de kerststal de versierde kerstboom. In de 19e eeuw begon de opmars van de kerstboom in huiselijke sfeer, eerst bij de protestanten, later ook bij de katholieken. En tegenwoordig staan er ook overal kerstbomen buiten. Een hele grote verlichte kerstboom staat ieder jaar in New York (vanaf 1933), met een hoogte van ca. 25 meter en tegenwoordig verlicht met 45.000 LED- lampjes. In Spanje, Portugal en Italië staan de kerststal en de Heilige Drie Koningen in het middelpunt van het kerstfeest en niet de kerstboom.

Op 6 januari vieren wij Driekoningen. Het evangelie van Mattheus verhaalt over 'Wijzen uit het Morgenland'. Het aantal wordt niet genoemd en ook niet dat het koningen zijn. Vanwege de drie geschenken, goud, wierook en

mirre ging men er later van uit dat drie koningen het Jezuskindje aanbaden. Werden de wijzen vroeger in schilderijen afgebeeld met puntmutsen, vanaf de 8e/9e eeuw werden het koningen met een kroon op hun hoofd. Zij kregen toen ook verschillende leeftijden. Melchior, een oude grijs schenkt het goud, Balthasar in zijn beste jaren heeft wierook bij zich en de jongeling Caspar, een Moor, volgt als laatste met mirre. Zij werden de schutpatronen van reizigers, maar ook de beschermers voor huis en haard. In Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland en Zuid-Tirol bestaat als sinds eeuwen het zogenaamde 'Sternsingen', dat ook 'Dreikönigssingen' wordt genoemd. Het 'Sternsingen' wordt vooral georganiseerd door katholieke parochies en gebeurt door kinderen en jeugdigen, die verkleedt als de drie koningen

met een ster in de hand langs de huizen trekken. Daar zingen zij, spreken een gebed uit of zeggen een gedicht op. Zij zamelen geld in voor goede doeleinden.

Tot slot schrijven zij met gezegend krijt de traditionele zegenwens op of boven de huisdeur. Voor het jaar 2017 is dit: 20*C+M+B+17. Dus het jaartal 2017 en de initialen van de namen van de Driekoningen. Maar "CMB" kan ook staan voor de Latijnse woorden: "Christus mansionem benedicat" (Christus zegen dit huis). In Aken en omgeving ben ik deze zegenwens wel vaker tegengekomen.

In de loop van de tijd zijn er tal van kerstliederen ontstaan. Wij eindigen dit artikelje met de eerste strofe van het wereldberoemde kerstlied 'Stille Nacht', dat uit zes strofen bestaat. Het is afkomstig van de Oostenrijker Joseph Mohr. Op diens verzoek schreef de organist Franz Xaver Gruber de melodie. Op Kerstavond 1818 werd dit lied door Mohr en Gruber voor het eerst opgevoerd in een kerk in Oberndorf bij Salzburg. Het lied is in circa vijftig talen vertaald.

Franz Xaver Gruber

*Stille Nacht, heilige Nacht!
Alles schläft, einsam wacht
Nur das traute, hochheilige
Paar.*

*Holder Knabe im lockigen Haar,
Schlaf im himmlischer Ruh,
Schlaf im himmlischer Ruh.*

Victor Voncken

Originele partituur van Gruber

Kerstgroet van Sankt Tolbert

Vuur wunsje alle mitlieder en leazer van d'r Nieuwsbrief un Freulieje Weinachte unne Jouwe roetsj en e Jelukzellisj mea veur allemdienge jezoonk 2017.

Bezoek onze
website
sankttolbert.nl

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Activiteitenagenda

7 januari Prinsenproclamatie
Prins va Vols – CV de Grensülle.
Locatie ZeRa /Obelisk.
Aanvang: 20:00 uur

15 januari Herrenzitsoeng CV
de Grensülle. Locatie ZeRa /
Obelisk.

19 januari Lezing door Karl
Habets Holset en zijn
"schatten". Locatie: Óp Sankt

Tolbert, Bloemendalstraat 11A.
Aanvang 19:30 uur

21 januari Jarde Revue
Prinsejarde Vols 1948. Locatie
ZeRa /Obelisk. Aanvang: 20:00
uur

22 januari Damenzitsoeng CV
de Grensülle. Locatie ZeRa /
Obelisk. Aanvang: 11:00 uur

12 februari Afsluiting van het
jubileumjaar "975 jaar Vaals".
Locatie: Óp Sankt Tolbert,
Bloemendalstraat 11A.
Aanvang 16:00 uur

11, 12, 18 en 19 februari Hub
Deitz Carnaval Revue. Locatie:
ZeRa/Obelisk.

REAGEREN

De nieuwsbrief is een uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.

